

PERHEKESKUSTOIMINTAMALLI VARHAISKASVATUKSESSA

OPAS VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖKUNNAN TUEKSI

Reetta Hietaniemi

Linda Männikkö

Tampereen ammattikorkeakoulu

Sosionomin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö 2022

JOHDANTO

Tämä opas on toteutettu osana opinnäytetyötä, jonka tarkoitus oli kartoittaa Tampereen kaupungin lännen alueella työskentelevien varhaiskasvatuksen ammattilaisten tietämystä perhepalveluista ja perhekeskustoiminnasta.

Materiaalin sisältö on syntynyt opinnäytetyön kyselyyn vastanneiden työntekijöiden vastausten perusteella ja aiheeseen liittyvän teorian kautta.

Oppaassa käsitellään perhekeskuksen, vanhemmuuden tuen ja moniammatillisen yhteistyön käsitteitä varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Oppaassa on esitelty varhaiskasvatuksen ohjaajan toimenkuvaa sekä koottu Tampereella toimivien perhepalveluiden yhteystietoja, joita voi käyttää oman työn tukena.

MIKÄ ON PERHEKESKUS?

Perhekeskus on ideologia ja ajatusmaailma. Sillä tarkoitetaan lapsille, nuorille ja perheille suunnattujen palveluiden kokonaisuutta, palveluverkostoa. Palveluverkosto on selkeä yhteensovitettu kokonaisuus, joka koostuu niin perustason sosiaali- ja terveystalvveluista, kuin erityistason palveluista ja kuntien palveluista. Varhaiskasvatus kuuluu kuntien järjestämiin palveluihin ja on näin ollen osa perhekeskusta.

Perhekeskuksen tarkoituksena on, että sen avulla palvelukokonaisuuksista tulee selkeämpiä ja yhtenäisempiä ja että perheet saavat jo varhaisessa vaiheessa oikea-aikaisesti tarvitsemaansa apua ja tukea. Tavoitteena on hajanaisten palvelujärjestelmän yhtenäistäminen.

Perhekeskustoimintamallin avulla pyritään irtautumaan pois lähettämisen kulttuurista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että perheiden kokemiin haasteisiin tulee ensisijaisesti pystyä vastaamaan jo siellä, missä asia nousee esille. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta varhainen tuki, moniammatillinen yhteistyö ja vanhemmuuden tuki ovat tärkeässä roolissa, kun puhutaan perhekeskustoimintamallista.

VANHEMMUUDEN TUKEMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Vanhemmuuden tukemisen tarkoituksena on vahvistaa vanhemman omia voimavaroja. Tukemalla vanhemman ja lapsen välistä myönteistä toimintaa ja kannustamalla positiiviseen vuorovaikutukseen vahvistetaan automaattisesti lapsen hyvinvointia.

Vanhemmuuden tukemista on esimerkiksi vanhemmuustaitojen vahvistaminen, lapsen kasvun ja kehityksen eri vaiheiden selittäminen ja erilaisten kasvatuskäytäntöjen jakaminen. Vanhemmuuden tukemista on kuitenkin ennen kaikkea vanhemman aito kohtaaminen ja kuuleminen. Yksinkertaisen kysymyksen ”mitä sinulle kuuluu?” esittäminen lapsen haku tai tulo tilanteessa voi olla vanhemmalle todella merkittävä.

Varhaiskasvatus on otollinen ympäristö vanhempien tukemiselle ja kasvatusyhteistyön syntymiselle. Useimmat perheet ovat tekemisissä varhaiskasvatuksen kanssa päivittäin, jolloin syntyy mahdollisuus molemminpuoliselle luottamukselle. Luottamuksellinen suhde puolestaan helpottaa vaikeista ja haastavista aiheista keskustelua ja madaltaa perheiden kynnystä kertoa huolistaan. Hienoa olisi, jos perheelle tuttu varhaiskasvatuksen työntekijä tunnistaisi omat mahdollisuutensa perheen tukemisessa ja uskaltaisi tarjota apuaan ja asiantuntemustaan.

MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA

Moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa eri alojen ammattilaisista muodostuvaa ryhmää, jotka yhdessä asiakkaan kanssa pohtivat, arvioivat ja tarkastelevat asiakkaan tilannetta ja etsivät yhdessä parasta mahdollista ratkaisua tai tukikeinoa asiakkaalle.

Perhekeskus tuo vääjäämättä mukanaan toimintakulttuurin muutoksen. Toiminnan onnistuminen vaatii yhteisiä sovittuja rakenteita ja käytäntöjä niin perhekeskuksissa kuin hyvinvointialueillakin. Toiminnan tulee olla asiakaslähtöistä ja yhteistoiminnallista. Perhekeskus ei voi toimia odotetulla tavalla ilman asiantuntijuuden jakamista. Tähän kuuluu niin moniammatillinen yhteistyö kuin työpari- ja tiimityöskentelykin.

Varhaiskasvatus on päivittäispalvelu, jota ei voi jättää pois moniammatillisesta yhteistyöstä. Yksi toimintakulttuurin muutos on, että se työntekijä, jolle perhe on uskoutunut, hoitaa heidän asiaansa. Jos lastenhoitaja ottaa perheen asian vastaan, on hänen hoidettava asia yhdessä muun tiimin kanssa, muttei niin, että hän siirtää vastuun toiselle tiimin jäsenelle ajatuksella ”ei kuulu minulle tai osaamiseeni”. Toisena muutoksena on, että varhaiskasvatus voi olla moniammatillisen yhteistyön koollekutsujana sen sijaan, että perhe lähetetään yksin pyytämään apua. Näin vähennetään pallottelua ammattilaisten välillä sekä varmistetaan kaikille asianosaisille ammattilaisille ajantasainen tieto, kun keskustellaan asioista saman pöydän ääressä.

VARHAISKASVATUKSEN OHJAAJA

Varhaiskasvatuksen ohjaaja on Tampereen kaupungilla työskentelevä kiertävä sosionomi, jonka tehtäviin kuuluu sekä perheiden tukeminen että varhaiskasvatuksen henkilöstön tukeminen työssään. Ohjaajien antama palvelu on luonteeltaan kynnyksetöntä ja ennaltaehkäisevää.

Työnkuvaan kuuluu perheiden tukeminen, ohjaaminen ja neuvonta. Apua saa esimerkiksi oman vanhemmuuden vahvistamiseen, perheen haastaviin tilanteisiin sekä vuorovaikutukseen. Varhaiskasvatuksen ohjaajat tekevät tarvittaessa yhteistyötä niin varhaiskasvatuksen kuin muidenkin toimijoiden kanssa.

Vanhempi voi itse ottaa suoraa yhteyttä varhaiskasvatuksen ohjaajaan tai yhteydenotto voi tulla varhaiskasvatuksen henkilökunnalta. Varhaiskasvatuksen ohjaajan voi kutsua mukaan esimerkiksi lapsen varhaiskasvatuskeskusteluun tai muuhun moniammatilliseen tapaamiseen. Varhaiskasvatuksen ohjaajaa voi myös konsultoida lasta tai perhettä koskevista asioista ja hänet voi pyytää vierailulle ryhmään.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen lännen alueen varhaiskasvatuksen ohjaajana toimii Ann-Mari Leino.

PALVELUITA LAPSIPERHEILLE

Varhaiskasvatuksen ohjaaja Ann-Mari Leino 0417303248 ann-mari.leino@tampere.fi	perheiden tukeminen, ohjaaminen ja neuvonta, vanhempien rinnalla kulkeminen, tarvittaessa ohjaaminen muiden palveluiden piiriin.
Pyydä apua- lomake, Tampereen kaupunki https://elomake.tampere.fi/lomakkeet/9713/lomake.html	Tampereen kaupungin perhepalveluiden palveluohjaajat ottavat sinuun yhteyttä puhelimitse 1–3 arkipäivän kuluessa. Halutessasi voit täyttää vain nimesi ja puhelinnumerosi yhteydenottoa varten.
Eron ensiapupiste, Eron edessä? – illat Laivapuiston perhetalo Tilliruukinkatu 1 33200 Tampere	MLL eron edessä? -illat ovat asiantuntijoiden pitämiä maksuttomia ja infoluonteisia tilaisuuksia eroa pohjiville ja eronneille vanhemmille sekä eroperheiden läheisille.
Eron ensiapupiste Laivapuiston perhetalo Tilliruukinkatu 1 33200 Tampere	Neuvontaa, infotilaisuuksia ja perhetappamisia erotilanteeseen ja uusperheille
Tipotien perheneuvola 040 800 7910 tai sähköinen yhteydenottopyyntö	Lasten asioissa palvelut on tarkoitettu alle 13-vuotiaille ja perheasioiden sovittelupalvelu on tarkoitettu perheille, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Yhteyttä voi ottaa vanhemmuuden tuen asioissa, kun on huoli lapsesta, perheessä on vaikea tilanne tai erotilanteessa.
Kansalaistalo Mansikkapaikka Pikkusaarenkuja 2, 33410 Tampere 040 7566 542 info@mansikkapaikka.net	Avoin perhetoiminta, ryhmätoiminta iltaisin, vanhempainryhmät, olkkaritoiminta.
Tampereen kaupungin perhekerho Lintulammen kerho Ollinojankatu 25 0503451096	Auki ti, ke ja pe.

Tesoman avoin varhaiskasvatus
kerhopäivinä 050 527 3079

Avointa perhekerhoa ja kohtaamis-
paikkaa. Toimintaa useissa eri pai-
koissa, viikko-ohjelma näkyvillä
osoitteessa [https://www.tam-
pere.fi/varhaiskasvatus-ja-koulu-
tus/varhaiskasvatus/kerhot/perhe-
kerhot.html#lansi](https://www.tampere.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/kerhot/perhekerhot.html#lansi)

Perheiden talo
Itsenäisyydenkatu 21 B (1. krs)
Parisuhteen huoltoasema:
ajanvaraukset Kirsi Koponen, 040
639 7885 & Kirsi Lindroos, 050 345
1039

Parisuhteen huoltoasema. Tapaa-
misiä voi varata 1–5 kertaa ja nii-
den kesto on n. 1 h.

Perheiden talo
Itsenäisyydenkatu 21 B (1. krs)
Ryhmä- ja vertaistukitoiminta

Kts. tarkemmat tiedot Tampereen
kaupungin perheiden talon sivuilta.

Mm. Lapset pois eroriidoista-
ryhmä, ryhmät nepsy-lasten van-
hemmille, Stepapp-valmennus uus-
perheille, tunnetaitoryhmät van-
hemmille ja uniryhmät

Perhepiste Nopea, läntinen alue
Turvesuonkatu 15
nopea.lantinen@tampere.fi
040 806 3697
040 806 3698

Perhepiste Nopea tarjoaa tukea ja
ohjausta esimerkiksi vuorovaiku-
tukseen perheenjäsenten välillä,
kodin pelisäännöistä sopimiseen,
arjen sujumiseen, vanhemmuuteen
ja tunnetaitoihin.